

DE SAMMEN HÆNGENDE BÅND RESPEKT OG ANERKENDELSE

AFSNIT A - ARBEJDSSPØRGSMÅL

AFSNIT B - CITATER TIL DISKUSSION

AFSNIT C - REFERENCER

Udarbejdet af

Professor Dominique Bouchet

Institut for Marketing og Management

Syddansk Universitet

dom@sam.sdu.dk

AFSNIT A:

ARBEJDSSPØRGSMÅL

01	Ordet 'respekt' behøver ikke forbindes med ord som 'ærbødighed' og 'lydighed'. Hvad forbindes begrebet med her i filmen? Hvad handler respekt egentlig om efter din mening? Er der enighed i brugen af begrebet blandt de mennesker, du samarbejder med?
02	I filmen introduceres en forskel i brugen af respektbegrebet og anerkendelsesbegrebet. Hvorfor denne forskel? Hvad betyder det for integrationsarbejdet?
03	I filmen forklares det, at respekt er noget, alle forventer, men at denne forventning ikke kan imødekommes ligeligt. Hvordan forholder det sig? Hvad betyder det for integrationsarbejdet?
04	På en tavle i filmen ses ligningen 'anerkendelse = ros'. Forklar, hvorfor denne ligning ikke stemmer.
05	I alle 7 film fokuseres der meget på relation og sammenhæng. Hvordan kommer det til udtryk i netop denne film. Hvad ville du selv have fokuseret mest på, inden du havde set filmen?
06	Hvorfor og hvordan kan socialpsykologisk, historisk og politisk viden inddrages i integrationsarbejdet?
07	Hvordan opbygges selvværd? Hvad betyder det for integrationsarbejdet?
08	Den gensidige anerkendelse, som i filmen kaldes respekt, har specifikke livsbetingelser i forskellige typer samfund. Hvordan forholder det sig i nutidens danske samfund i forhold til tidligere tiders Danmark og andre samfund, du måtte kende til?
09	I filmen udtaler en ung mand, som er født i Afghanistan, at han og hans venner har søgt alt slags arbejde, men er blevet afvist. Diskuter hans oplevelse. Forhold dig kritisk til hans udsagn. Drøft konsekvenserne af dine overvejelser over integrationsarbejdet.
10	I filmen gives der udtryk for forventninger til arbejdssøgning, arbejde og ledelse, som ikke behøver at stemme overens med dine egne erfaringer med – og forventninger til – dit arbejde og din organisation. Drøft de eventuelle forskelle. Find forklaringsmodeller til disse og overvej nogle konsekvenser for integrationsarbejdet.
11	Hvorfor kan man sige, at de nyligt tilkomne er endnu mere afhængige af anerkendelse?
12	Diskuter flg. udsagn: At former for respekt ikke er objektive, men relative, ses tydeligt ved, at enkelte unge, som har oplevet en vis form for respekt og anerkendelse, alligevel bliver kriminelle og respektløse over for (en del) andre. Hvad er konsekvenserne for integrationsarbejdet?
13	Socialrådgiver Dina Hvass taler i filmen om at turde lidt mere. Hvad mener hun med det? Hvorfor understreger hun i denne forbindelse, at hun ikke er en privat ven?
14	Dorthe Tostenæs, souschef for børnehaven Mågebo, taler om vigtigheden af at beskæftige sig med ting, som ikke nødvendigvis hører til i en daginstitution. Forhold dig til emnet. Uddyb dine argumenter.

15	Hvordan kan man delagtiggøre borgerne i institutioner? Skal man vise særlige hensyn til indvandrere i denne sammenhæng?
16	Hvorfor og hvordan skal undren kunne komme til udtryk?
17	Hvordan forbinder du tillid og mistillid med anerkendelse og respekt?
18	Hvordan kan der – i forbindelse med integrationsarbejdet – skabes rum for dialog? Ser du muligheder for at påvirke andre instanser og faktorer af betydning for integration.
19	Diskutér flg. udsagn og drøft dets eventuelle konsekvenser for integrationsarbejdet: Ved opkomsten af det moderne samfund reorganiseres de sociale anerkendelsesformer i forhold til andre typer af rolleforventninger. Det er ikke længere som fader, herremand, træl eller skomager, man får defineret sine rettigheder, men som menneske.
20	Filosoffen Axel Honneth forklarer, at muligheden for et uforstyrret selvforhold er betinget af tre former for anerkendelse: kærlighed, ret og respekt. Til de tre former for anerkendelse svarer ifølge Honneth tre typer af foragt – eller ringeagtserfaring, som han kalder det (Mißachtung). Hvad siger det dig? Hvordan kan denne teori omsættes i integrationsarbejdet?

AFSNIT B:

CITATER TIL DISKUSSION

21	<p>“Pligten til at respektere min næste er indeholdt i den grundsætning ikke at reducere et andet menneske til middel for mine mål.”</p> <p>“Die Pflicht der Achtung meines Nächsten ist in der Maxime enthalten, keinen anderen Menschen bloss als Mittel zu meinen Zwecken abzuwürdigen.”</p> <p>Immanuel Kant. 1798: <i>Die Metaphysik der Sitten</i>, Tugendlehre. § 25.</p>
22	<p>“Vi lovpriser folk i forhold til den agtelse, de viser os.”</p> <p>“Nous louons les gens à proportion de l’estime qu’ils ont pour nous.”</p> <p>Charles de Montesquieu. 1755: <i>Cahiers</i></p>
23	<p>“For hvad handler vold om i grunden? Om fornægtelse af den andens grænser. Vold er udtryk for en manglende respekt for den anden i sin egenskab af netop at være en anden. Den er udtryk for et grundlæggende misforhold i en relation mellem mennesker, for den, som udsættes for vold, kan ikke blive fri for indtrængen. Det er fornægtelsen af den anden som anden, som er voldens væsen. Man tager magten over den anden og knuser dermed den andens frihed, man fornægter dens subjektivitet. (...) For at kunne opnå selvrespekt skal man kunne respektere den anden, netop fordi den anden er anderledes og vil noget andet.”</p> <p>Dominique Bouchet. <i>Tidsskrift for Socialpædagogik</i>. Nr. 5, 2000, s. 13 og 16.</p>
24	<p>“Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej.”</p> <p>Knud Ejler Løgstrup. <i>Den etiske fordring</i>. København: Gyldendal. 1991 (1956), s. 25</p>

<p>25</p>	<p>“For det første må vi bestemme karakteren af den anerkendelse, der sikrer alle retssamfundets medlemmer en lige høj grad af individuel autonomi. Allerede den unge Hegel ville kunne belære os om, at en sådan universel respekt ikke kan opfattes som en følelsesbaseret indstilling, men må ses som resultatet af en ren kognitiv forståelse, der tilmed sætter interne grænser for de følelsesmæssige impulser. Problemet her er at forklare den form for respekt, der på den ene side skal have løsrevet sig fra sympati og hengivenhed, men som på den anden side må kunne styre den individuelle adfærd. Det andet spørgsmål er, hvad det vil sige, at subjekterne under de moderne retsforholds betingelser gensidigt anerkender hinanden med hensyn til deres moralske tilregnelighed. (...) Hvis det er korrekt, at de individuelle rettigheder ved overgangen til det moderne løsriver sig fra de konkrete rolleforventninger, fordi de fra nu af principielt må gælde for alle mennesker som frie væsener, så har vi allerede indirekte angivet den retlige anerkendelses nye karakter.”</p> <p>Axel Honneth. <i>Kamp om anerkendelse. Sociale konflikters moralske grammatik.</i> På dansk ved Arne Jørgensen. København: Hans Reitzels Forlag 2006 (1992), s. 149-150.</p>
<p>26</p>	<p>“Den, som gør sig til et orm, kan ikke klage over at blive trådt på.”</p> <p>Immanuel Kant</p>
<p>27</p>	<p>“Ikke ynke, ikke håne, ikke hade, men forstå.”</p> <p>Baruch Spinoza. (1632-1677)</p>
<p>28</p>	<p>“Ligestilling af et barn kræver også anerkendelse af barnet som det unikke individ, det er. Dette indebærer anerkendelse af det enkelte barns ressourcer og behov; anerkendelse af barnets unikke livshistorie, anerkendelse af barnets familierelationer og anerkendelse af barnet som medlem af sin specifikke familie. Arbejdet for ligestilling af anbragte børn og unge indebærer således et uløseligt dilemma mellem hensynet til ligebehandling af børn og hensynet til anerkendelse af den enkelte som specifikt individ.”</p> <p>Marianne Skytte. <i>Minoritetsfamilier og socialt arbejde. 3. reviderede udgave.</i> København: Hans Reitzels Forlag. 2007, s. 223-224.</p>
<p>29</p>	<p>“Høflighed er ingen dyd, og den kan ikke erstatte nogen dyd. Hvorfor så påstå, at det er den første dyd og måske kilden til alle de andre? (...) Det nyfødte barn har ingen moral og kan ikke have det. Lige så lidt som spædbarnet og det lille barn indtil ret sent. Til gengæld opdager barnet meget tidligt, hvad et forbud er. (...) Barnet lærer hurtigt at skelne mellem det onde (det man ikke må) og det der gør ondt (det der er farligt). ‘Forbrydelsen,’ udspringer af den særligt menneskelige ondskab, Det Onde, der ikke gør ondt (i hvert fald ikke på sin ophavsmand), og som ingen umiddelbar, iboende fare rummer. (...) Ifølge Kant kan man ikke af den måde, der handles på, udlede, hvordan man bør handle. Men det er børn alligevel nødt til de første år af deres liv; det er deres eneste mulighed for at blive menneskelige. (...) Skik og brug kommer før værdi, lydighed kommer før respekt, efterligning kommer før pligt. Hvorfor høflighed (‘sådan gør man ikke’) altså kommer før moral (‘sådan bør man ikke gøre’).”</p> <p>André Comte-Sponville. <i>En lille bog om store dyder.</i> Oversat af Jesper Tang. København: Samleren. 1995, s. 15-16.</p>
<p>30</p>	<p>“Vi har set, at det at være sig selv har en intim forbundethed med jeg-du forholdet. En lignende intim forbindelse kan konstateres mellem det at have og bevare en identitet, en jeg-identitet og på den anden side at have interpersonale forhold. Det at forblive den samme, bevare sin identitet gennem den bestandigt vekslende situation, gennem de bestandigt vekslende roller kræver en bestandig genoprettelse og kontinuerlig forandring af ens identitet. I dette bestandige arbejde, som jo består i en bestandig given mening og gyldighed til det, man kommer ud for, en bestandig fortolkning af begivenhederne, som er en forvandling af det private til noget gyldigt, noget personligt, har man behov for anerkendelse af andre. (...) Man stiller en slags krav til hinanden, men det er ikke krav om andres underkastelse, men normative krav, det er et forsøg på at få bekræftet gyldigheden at det, man er og gør. (...) en accept er altid noget frivilligt.”</p> <p>Mogens Pahuus. <i>Den enkelte og de andre. Om at være sig selv uden at være sig selv nok.</i> København. Gyldendal 1993, s. 87-88.</p>

31	<p>“Man ‘er’ ingens næste, man ‘gør’ en anden til sin næste ved gennem handling at gøre sig til hans næste.” Simone de Beauvoir. <i>Pyrrhus et Cinéas.</i> Paris: Gallimard. 1944. (Oversat af DB fra fransk original)</p>
32	<p>“Al-li ma i’aaz rouhou ma i’aazouh ennass.” “Man kan ikke være agtet af andre, hvis man ikke agter sig selv.” Arabisk ordsprog.</p>
33	<p>“Jeg ønsker ikke en mur opført omkring mit hus og mine vinduer dækket til. Jeg ønsker, at alle verdens kulturer skal blæse igennem mit hus så frit som muligt. Men jeg nægter at lade mig blæse om kuld af nogen.” Mahatma Gandhi. Citeret fra Cuéllar, Javier Pérez de (Ed.): <i>Global etik. Kulturens Brundtland rapport. Rapport for verdens kommissionen for kultur og udvikling.</i> København: Mellemløkkeligt Samvirke. 1998, s. 78.</p>

AFSNIT C: UDVALGTE REFERENCER

En længere bibliografi findes på Dominique Bouchets hjemmeside.

- Appadurai, Arjun.** 2004. “The capacity to aspire : Culture and the terms of recognition.” Pp. 59–84 in *Culture and public action*, edited by Vijayendra Rao and Michael Walton. Stanford, California: Stanford Social Sciences, Stanford University Press.
- Audard, Catherine (Ed.).** 2002. *Le respect. De l’estime à la déférence : une question de limite.* Paris: Autrement.
- Bouchet, Dominique.** 2000. “Er Narcissus foran sit grænseløse spejl blevet pervers og paranoid. Om nødvendigheden af at få sat grænser for at kunne finde sig selv og møde de andre. Om forholdet mellem vold og identitet i det demokratiske samfund.” *Tidsskrift for Socialpædagogik.* Nr. 5: 11–19.
- Canto-Sperber, Monique (Ed.).** 1996. *Dictionnaire d’éthique et de philosophie morale.* Paris: Presses Universitaires de France.
- Comte-Sponville, André.** 1995. *En lille bog om store dyder.* Oversat af Jesper Tang. København: Samleren.
- Fraser, Nancy and Axel Honneth.** 2003. Redistribution or recognition? A political-philosophical exchange. Translated from German. London and New York: Verso.
- Gutmann, Amy (Ed.).** 1994. *Multiculturalism. Examining the politics of recognition.* Princeton, New Jersey, USA: Princeton University Press.
- Habermas, Jürgen.** 1994. “Struggles for recognition in the democratic constitutional state.” Pp. 107–148 in *Multiculturalism and the politics of recognition*, edited by Amy Gutmann. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Hill, Thomas E.** 1991. *Autonomy and self-respect.* Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Honneth, Axel.** 2003. *Behovet for anerkendelse. En tekstsamling.* København: Hans Reitzels Forlag.
- Honneth, Axel.** 2006 (1992). *Kamp om anerkendelse. Sociale konflikters moralske grammatik.* På dansk ved Arne Jørgensen. København: Hans Reitzels Forlag.
- Laufer, Romain, and M. Orillard (Eds.).** 2000. *La confiance en question.* Paris: L’Harmattan.
- Lasch, Christopher.** 1995. “Communitarianism or populism? The ethic of compassion and the ethic of respect.” Pp. 92–114 in *The revolt of the elites and the betrayal of democracy*, edited by Christopher Lasch. New York & London: Norton & Company.
- Lazzeri, Christian and Alain Caillé.** 2004. “La reconnaissance aujourd’hui. Enjeux du concept.” *Revue du MAUSS.* Premier semestre 2004: 88–115.
- Løgstrup, Knud Ejler.** 1991(1956). *Den etiske fordring.* København: Samlerens Bogklub, Gyldendal.
- Luhmann, Niklas.** 1999 (1968). *Tillid. En mekanisme til reduktion af social kompleksitet.* København: Hans Reitzels Forlag.
- Mortensen, Nils.** 1999 (1968). “Aktualiteten af Luhmanns tillidsanalyse. Introduktion” Pp. 7–27 in *Tillid. En mekanisme til reduktion af social kompleksitet*, edited by Niklas Luhmann. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pharo, Patrick.** 2001. *La logique du respect.* Paris: Édition du Cerf.
- Ricoeur, Paul.** 2002. “Le “soi” digne d’estime et de respect.” Pp. 88–99 in *Le respect. De l’estime à la déférence : une question de limite*, edited by Catherine Audard. Paris: Autrement.
- Ricoeur, Paul.** 2002. *En hermeneutisk brobygger* – Tekster af Paul Ricoeur oversat af Gerd Have og redigeret af Mads Hermansen og Jacob Dahl Rendtorff. København: Klim, Gyldendals Bogklubber.
- Sachs, David.** 1981. “How to distinguish self-respect from self-esteem.” *Philosophy and Public Affairs* 10: 346–360.
- Sennett, Richard.** 2003. *Respect. The formation of character in a world of inequality.* London: Allen Lane / Penguin Books.
- Skytte, Marianne.** 1997. “Om etniske minoritetsbørns omsorgssituation.” Pp. 142–155 in *Interkulturel psykologi*, edited by Julio G. Arenas. København: Hans Reitzels Forlag.
- Skytte, Marianne.** 2007. *Minoritetsfamilier og socialt arbejde. 3. reviderede udgave.* København: Hans Reitzels Forlag.
- Taylor, Charles.** 1994. “The politics of recognition.” Pp. 25–73 in *Multiculturalism and the politics of recognition*, edited by Amy Gutmann.